

KEN UW KLASSIEKERS

23

Ebenezer Howard
Frederick Law Olmsted Sr.

Kevin Andrew Lynch

Ernst May

Leonie Sandercock

Georges-Eugène Haussmann

Jane Jacobs

Charles Vermeersch

Aldo Rossi

Manuel Castells Oliván

Jaime Lerner

Hoe is het tegenwoordig gesteld met de historische bagage van de gemiddelde ruimtelijk planner of architect? Bestaat er zoiets als een 'pantheon van de stedenbouw'?
Ruimte vroeg aan zijn redactieleden welke denkers of werkers op hen een blijvende indruk hebben gemaakt en dus zeker niet verloren mogen gaan in de mist der tijden...

STERO

PUBLICATIE VOOR STEDEBOUW EN RUIMTELIJKE ORDENING

De ongebonden inplanting van talloze gebouwen heeft voor gevolg het uiteenvallen van het vestigingspatroon der levensgemeenschappen, de ontwaarding van het wegennet, de lelijkheid van ons levensmilieu en het verspillen van onze bodem."

[PROF. R. SOETEWY & L. HENDRICKX, VOORZITTERS VAN DE GENOEMDE INSTITUTEN, IN DE INLEIDING VAN STERO 1 (P 7)]

Stero

[1967 – 1984]

Stero, een publicatie voor stedenbouw en ruimtelijke ordening, zag het licht in 1967. Het was een gezamenlijke publicatie van de planningscholen van de universiteiten

van Gent (HISROO – Hoger Instituut voor Stedebouw, Ruimtelijke Ordening en Ontwikkeling) en Leuven (IISRO – Interfacultair Instituut voor Stedebouw en Ruimtelijke Ordening). Het verscheen drie tot vier maal per jaar tot 1984. Stero is vergeten. Dit neemt niet weg dat er voor wie de geschiedenis van de 'wanordening' van Vlaanderen wil begrijpen, nog steeds zeer lezenswaardige artikelen en commentaren in staan. Zo is nummer 1 verplichte literatuur voor al wie zich met ruimtelijke ordening bezighoudt. Het is snel gelezen, maar daarom niet minder releverend.

verschillende redenen een eyeopener. In de eerste plaats omdat Didier Vanhavre, assistent aan de KU Leuven, met (slechts) twee beelden toont wat er aan de hand is. Een van die kaarten is hier overgenomen. Het toont prachtig (sic!) hoe lukraak in het landschap verkavelingen worden rondgestrooid. Of zoals Renaat Braem het jaar daarop in zijn *Het lelijkste land ter wereld* verwoordde: het is 'een door een krankzinnige bijeengenaaide lappendeken, God weet van welke afval bijeengeknoeid, en daarop door een woest geworden reus, de inhoud van hele bazars blokkendozen rondgestrooid, met verachting neergesmeten' (p.5).

Twee, in *Stero* 1 werd al een pleidooi gehouden voor een 'hogere' plan. In de woorden van D. Van Havre: 'Qua lokalisatie, kan het verkavelingsbeleid slechts in het bodembeleid ingeschakeld worden op basis van structuurplannen. (...) Thans worden de meeste ver-

C. Demeyere van de Rijkstuinbouwschool Melle had het ook al over de gevolgen van het negeren van het fysisch milieu: 'Voorbeelden van onoordeelkundig ingrijpen in de natuur kunnen bij tientallen uit het buiten- en binnenland worden aangehaald. In kranten en tijdschriften worden regelmatig berichten over periodische overstromingen, dijkbreuken, erosieverschijnselen, verzandingen, waterzieke gronden, watervergiftiging, gebrek aan waterbevoorrading, luchtverontreiniging, nadelige gevolgen van wooncultuur enz. vermeld' (p. 21).

En gezondheid kwam ook al aan bod, net als de consequenties voor de landbouw. J. Mortelmans (docent KU Leuven) over het verdwijnen van het groen: 'De planten hebben nog een andere taak in onze samenleving. Ze neutraliseren in grote mate de giftige uitwasemingen die de lucht verontreinigen. Voor de kwaal van de scheikundige producten en de stofdeeltjes, welke van de steden en de industriegebieden een ongezond woongebied maken, brengt de groenaanplanting een oplossing' (p. 24). En J. Lauwereys (Boerenbond) klaagt het verdwijnen van goede landbouwgrond aan: 'Dat er bij de inplanting [van de verkavelingen] niet de minste aandacht wordt besteed aan de kwaliteit van de grond staat vast.' (p.36)

Sie haben es gewusst: in 1967 waren de gevolgen al te voorzien

En ten derde toont *Stero* 1 dat onze leermeesters goed wisten wat de consequenties waren.

M. Anselin, toen docent en later prof aan de RUG, verwijst al naar het kostenplaatje om de rommel op te kuisen: 'Aanvaardt men de geschapen toestand dan is het onmogelijk om tot een verantwoorde stedebouwkundige en planologische vormgeving te komen. (...) Wil men met gedegen plannen de situatie corrigeren dan zal de overheid zware financiële lasten te dragen hebben' (p. 12).

Verkavelingen: al in 1967 een thema

Het behoeft al lang geen betoog meer. De Vlaamse ruimtelijke 'orde' is eigenlijk een 'wanorde', een rommeltje. Het geweeklaag erover is niet van de lucht. Vlaanderen is kapot verkaveld en gaat daar onverminderd mee door, tegen een tempo van een zestal voetbalvelden per dag. Wie het ontstaan ervan wil begrijpen, kan er dus het allereerste nummer van *Stero* bijhalen. Het had al als thema... 'verkavelingen'.

Stero vond ik als student in de bib van het 'Seminarie voor Survey en Ruimtelijke Planning' van de RUG. Nummer 1 was om